

§ 181   **Initiativärende: Revidering av Region Västerbottens regionala mineralstrategi**
RUN 548-2022

Sammanfattning

Lennart Gustavsson (V) lyfte initiativärende kring Mineralstrategi för Norrbotten och Västerbotten. Förvaltningen har berett frågan enligt nedanstående:

Regeringen fastställde under 2013 en Gruv- och Mineralstrategi för Sverige med uppgifter att verka för ett antal delmål för att fortsätta utveckla Sverige som gruvnation, men med hänsyn till frågor om civilsamhällets roll, myndighetsbeslut och förutsättningarna för att hålla en hög nivå i miljöarbetet.

Strategin utmynnade i ett antal myndighetsuppdrag som fördelades till Tillväxtverket, SGU, Länsstyrelsen i Norrbottens Län, Boverket, Tillväxtanalys, Business Sweden med flera. Regionförbundet i Västerbotten och Länsstyrelsen i Västerbotten (som då utgjorde Regionalt Utvecklingsansvarig Aktör, RUA) beslutade sig i anslutning till det för att ta fram en likartad regional mineralstrategi, nedbruten för att verka på den regionala nivån. Den regionala mineralstrategin antogs under 2015 och skulle verka fram till 2025, men kunna revideras vid behov. Så har inte skett.

Under tiden som regeringens strategi verkade med sina uppdrag, fungerade också den regionala strategin som en förtydligande faktor och det pågick då en del satsningar för både återöppnande av gruvor och satsningar på att undersöka fyndigheter för att se över möjligheterna att öppna nya gruvor.

Stor volatilitet i priserna på malmprodukter och i tid utdragna processer kring bearbetnings-koncessioner, kombinerade med likartat utdragna processer för miljötillstånd för både nya och redan öppnade gruvor har medfört att aktivitetsnivån i de tidigare skedena av gruvnäringen, prospektering och projektutveckling har tappat fart. Bergsstaten skriver i sin senaste årsredovisning: "Investeringsviljan och prospekteringsaktiviteten globalt sett är betydelsefulla för vad som händer i Sverige. Sveriges placering i Frasier Institutes ranking över attraktiva gruvländer visar att Sverige blivit mindre attraktivt för prospektering i förhållande till andra länder under senare år".

Samtidigt har betydelsen av utvinning av kritiska mineral blivit allt viktigare, som del i den förändring som elektrifieringen av transporter, såväl som den gröna industriella omställningen.

Från EU:s sida har kommissionen lagt fram en position om kritiska råvaror, där de särskilt pekar ut ett antal kritiska råvaror nödvändiga för att Europa ska vara ledande i omställningen.

Kommissionen vill att minst 10 % av EU:s årliga förbrukning ska komma från utvinning i EU och att minst 40 % av EU:s årliga förbrukning ska komma från förädling i EU. Det innebär för svenskt vidkommande att mer kraft behöver läggas på att göra det möjligt att öka både utvinning och förädling i minneralsektorn och det betyder med stor sannolikhet att det kommer att ske i Norra Sverige.

Region Västerbotten har under året närmast sig Västra Götalandsregionen och är tillsammans medgrundare av initiativet Swedish Battery Regions, med syftet att arbeta

med samverkan och påverkan för utvecklingen av batteriindustri kopplad till fordonsklustren i Sverige och EU.

De tre inriktningarna som samverkan rör områdena kompetensförsörjning, tillståndsprocesser och inte minst utvinning av batterikritiska mineral.

Samverkan med Norrbotten

Förutsättningarna för den tidigare mineralstrategin var kopplingen mellan de två länen, eftersom det är så tydligt att gruvklustret inte finns i respektive län, utan tillsammans. Dessutom står Norrbotten och Västerbotten för en så dominerande del av förädlingsvärdet i svensk gruv- och metallhantering att hela landets strategi i praktiken domineras i våra två län.

Förvaltningen har undersökt förutsättningarna och resonerat med företrädare för regional utveckling vid Region Norrbotten kring intresset för att samverka mellan länen och finner att det finns goda förutsättningar, under villkoret att vi hanterar frågorna på likartat sätt.

Strategier i Region Västerbotten

De strategier, program eller agendor som fastställs av Region Västerbotten har både varit med lång tradition, som Regional Utvecklingsstrategi, Regional Innovationsstrategi, Trafikförsörjningsprogram och Länstransportplan. Tillkommit under tid har varit andra strategier som S3 Västerbotten Roadmap for Smart Economic Transformation, Kompetensförsörjningsagenda och den snart inkommande Energiagendan.

En strategi eller agenda för gruv- och mineralsektorn och stål- och metallindustrin är enligt förvaltningens bedömning oerhört viktig och nödvändig att ta fram. Den behöver enligt regionala utvecklingsförvaltningen säkerställa en koppling med Norrbotten och dessutom svara gentemot såväl industrins intresse, offentlig sektor, civilsamhälle och akademi. Arbetet med att ta fram ett sådant arbete behöver också säkras så att deltagande och initiativ sker från alla dessa intressen.

En Gruv- och mineralstrategi behöver dessutom kunna fungera gentemot den nationella nivån och EU-nivån, för att kunna säkra prioritering i finansiering av åtgärder och ha den legitimitet som är nödvändig.

För att följa nämndens inriktningar om sektorsinriktat strategiarbete föreslås att Gruv- och Mineralfrågorna hanteras som en föreslagen del av Smart Specialisering i Västerbotten och Norrbotten och att det hanteras i enlighet med den av nämnden fastställda 'S3 Västerbotten Roadmap for Smart Economic Transformation'.

Förslag till beslut

Richard Carstedt (S) föreslår bifall i enlighet med förvaltningens förslag, lydande: Regionala utvecklingsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att ta fram ett måldokument som motsvarar den nuvarande Regionala Mineralstrategin för Norrbotten och Västerbotten. Regionala utvecklingsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att söka samverkan med de relevanta företrädarna för mineralsektorn i Norra

Sverige, för att ta fram en färdplan för en så kallad "mission" i enlighet med S3 Västerbotten Roadmap for Smart Economic Transformation. Regionala utvecklingsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att detta arbete så långt det är möjligt ska ske i samverkan med Region Norrbotten, förutsatt att de också kommer att vilja hantera frågor om utveckling av gruv- och mineralsektorn som den del av Smart Specialisering, som den är definierad i inriktningar från EU. Regionala utvecklingsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att redovisa hur arbetet från intressenterna fortskrider under 2024.

Beslut

Förslag till regionala utvecklingsnämnden:

Regionala utvecklingsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att ta fram ett måldokument som motsvarar den nuvarande Regionala Mineralstrategin för Norrbotten och Västerbotten.

Regionala utvecklingsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att söka samverkan med de relevanta företrädarna för mineralsektorn i Norra Sverige, för att ta fram en färdplan för en så kallad "mission" i enlighet med S3 Västerbotten Roadmap for Smart Economic Transformation.

Regionala utvecklingsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att detta arbete så långt det är möjligt ska ske i samverkan med Region Norrbotten, förutsatt att de också kommer att vilja hantera frågor om utveckling av gruv- och mineralsektorn som den del av Smart Specialisering, som den är definierad i inriktningar från EU.

Regionala utvecklingsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att redovisa hur arbetet från intressenterna fortskrider under 2024.

Expedieras till

Regionala utvecklingsnämnden

Beslutsunderlag

- Jonas Lundströms tjänsteskrivelse 2023-11-13
- Initiativ till revidering av Region Västerbottens regionala mineralstrategi